

7 STAPPEN NAAR DUURZAME SCHOOLGEBOUWEN

Scholen op Koers | 2020

Wellicht heeft u als schoolbestuur of gemeente al een beeld bij de gebouwopgave waarvoor u staat. Om onder andere aan het Klimaatakkoord te voldoen is de verwachting dat in Nederland meer dan de helft van alle schoolgebouwen de komende 10 tot 30 jaar wordt gerenoveerd of vervangen door nieuwbouw. Naast de vervangingsopgave is er voor bestaande bouw ook werk aan de winkel om aan alle kwaliteits- en duurzaamheidseisen te voldoen. Dat is een grote opgave.

Bovendien zijn er andere ontwikkelingen om rekening mee te houden. Denk aan de vorming van integrale kindcentra en zaken als groei, krimp en gezondheid. Ook kan een andere indeling van het gebouw gewenst zijn, zodat deze weer aansluit op de manier van lesgeven.

Het verbaast ons niet dat het lastig is om eerst alle ontwikkelingen in beeld te krijgen om vervolgens te komen tot een plan. Een Integraal HuisvestingsPlan (*IHP*) is daarbij essentieel maar daarmee bent u er niet. Ook starten met deeloplossingen zonder dat er een bovenliggend plan ligt, is volgens ons niet de manier. Om de gebouwopgave zo slim en efficiënt mogelijk aan te pakken adviseren wij een gezamenlijke planmatige aanpak. Dit vraagt nu tijd maar levert uiteindelijk de meeste winst op. Winst in tijd, geld en organisatie.

Wij raden aan de volgende stappen om de integrale gebouwopgave vorm te geven:

STAP 1 INZICHT / WAAR STAAT U?

Het begint met het vormen van een beeld waar u, als gemeente en schoolbesturen samen, staan met alle schoolgebouwen. Vragen als hoe ziet het gebouwenbestand eruit qua omvang, bouwjaar en kwaliteit en wat is de ruimtebehoefte in de toekomst moeten allereerst bekend zijn. In deze fase wordt ook het energieverbruik in beeld gebracht en de CO2 uitstoot per gebouw. Door dit te doen is de basis op orde. Hiermee is er een gezamenlijk vertrekpunt. Dit is echt de eerste stap. Vaak wordt er direct gedacht aan de financiën. Zet dit onderwerp tot stap 5 in de ijskast. Eerst komt de fase van visievorming.

STAP 2 OPGAVE / WAAR WILT U HEEN?

De opgave vraagt een andere werkwijze dan u wellicht gewend bent. De schoolgebouwen moeten gezien worden als een gezamenlijke verantwoordelijkheid van schoolbestuur en gemeente, waarbij er ook gekeken wordt naar samenwerking met de verschillende beleidsvelden (*vastgoed, duurzaamheid, onderwijs, welzijn, sport en cultuur*). Deze opgave wordt breder door ook de wijkaanpak mee te nemen en zo ook de switch om van energiebesparing naar CO2-reductie te gaan. Door in deze stap een gezamenlijke agenda te bepalen, krijgt u een beter in beeld wat de lokale opgave is. We merken dat de **startbijeenkomsten** die we organiseren hierbij goed ondersteunen en tot waardevolle inzichten leiden.

In deze fase is het ook belangrijk goed in beeld te hebben wat het **beleidspad verduurzaming onderwijsgebouwen**. Hierin staat helder weergegeven waaraan moet worden voldaan en welke ontwikkelingen in de toekomst worden verwacht.

STAP 3 AMBITIES / WAT WILT U PRECIES?

De 3e belangrijke stap maakt een vertaling van de lokale opgave naar concrete doelen. Bij ver-/nieuwbouw wordt er gekeken naar de gewenste situatie van onderwijsgebouwen op de langere termijn. Zo kan de wens zijn om een gebouw aan te laten sluiten op de gezamenlijke visie op kind- en talentontwikkeling maar wellicht ook op andere kindvoorzieningen als jeugdzorg en kinderopvang. Het samen onder één dak, zal iets anders van het gebouw en van de invulling van de speel- en leeromgeving van kinderen vragen. Het Kwaliteitskader Huisvesting is een handig hulpmiddel hierbij. Denk eraan ook samen de klimaatambitie in beeld te brengen. Als alle ambities helder en concreet zijn, weet u welk doel u voor ogen heeft en volgt de planvorming.

STAP 4 (DEEL)PLANNEN / HOE GAAT U HET AANPAKKEN?

Gemeente en schoolbestuur hebben gekozen voor een integrale totaalaanpak, welke samenkomt in het **Duurzaam IHP**. In deze stap worden er keuzes gemaakt over nieuwbouw, renovatie en onderhoud, welke gebouwen van waarde zijn om naar de toekomst toe te behouden. Ook wordt de afweging gemaakt tot (Bijna) Energieneutrale Gebouwen (*BENG/ENG*) om de CO₂-reductie te halen. Met een afgewogen plan, waarbij afspraken lokaal verankerd zijn heeft u inzicht gekregen in de totale investeringsbehoefte. De vraag is nu hoe u het kunnen gaan financieren.

STAP 5 FINANCIERING / HOE GAAT U HET BETALEN?

De doelen zijn bekend. Hoe worden deze gehaald? En zijn deze ook betaalbaar? Het onderwerp financiering levert best wel eens discussie op tussen gemeenten en schoolbesturen. Toch zien wij genoeg **voorbeelden** dat het kan. Dit kan bijvoorbeeld door te kijken naar natuurlijke vervangingsmomenten, momenten waarop onderhoud sowieso al nodig was en Total Cost of Ownership (*TCO*), de totale kosten tijdens de exploitatiefase van de school.

Indien er in het meerjaren onderhoudsplan natuurlijke vervangingsmomenten zijn, loont het om te kijken of dit groot onderhoud gecombineerd kan worden met bijvoorbeeld energiebesparende maatregelen en/of duurzame energieopwekking. Denk bijvoorbeeld aan moment als vervanging van de dakbedekking, kozijnen, het verwarmingssysteem of aan de installatie van zonnepanelen. Gemeente en schoolbestuur kunnen de focus op investeringskosten loslaten door de investering samen te brengen met de exploitatie (*TCO*). Maak duidelijke afspraken over de kostenverdeling en zorg dat er een sluitende businesscase is waardoor u de plannen weet te realiseren. Ook helpt het dat scholen als duidelijk in het IHP staat wanneer hun school aan vervanging toe is. Hierdoor zijn ze beter in staat zijn om reserveringen op te sparen en op één moment te kapitaliseren.

STAP 6 UITVOERING / HOE GAAT U HET ORGANISEREN?

Denk voor de uitvoering na over wie wat gaat doen (taken en verantwoordelijkheden) en hoe. Bedenk op welke wijze de markt benaderd kan worden, welke vorm van aanbesteden wenselijk is en hoe u misschien kunt komen tot een prestatiegerichte uitvraag met garanties. Hierbij is meer ruimte voor het aandragen van oplossingen in tegenstelling tot een prijsgerichte uitvraag op basis van een bestek. Door geslaagde **praktijkervaringen** is er meer en meer bekend welke oplossingen marktpartijen kunnen bieden en kan er worden overgegaan tot de besluitvorming.

STAP 7 VASTSTELLEN / HOE GAAT U HET BORGEN?

Borging noemen we hier als laatste maar is misschien wel de belangrijkste stap. De borging zit na iedere fase. Zorg dat u toezicht houdt op de uitvoering, de voortgang bewaren en de herhalingscyclus bepalen (herijking) door monitoring. Hierdoor weet u wat er beter kan en kunt u bijsturen.

Ga voorbereid op reis en met de 7 stappen! Op naar 2030!

Vraag hier ons spoorboekje aan

We kunnen u ook lokaal begeleidingen met het Scholen op Koers naar 2030 programma van Ruimte-OK met **start- en verdiepings bijeenkomsten** en individuele gesprekken. Dit programma is in afstemming met PO-Raad, VO-raad en VNG, ingevuld voor u als gemeente en schoolbesturen samen. Interesse in lokale begeleiding waarin we uw lokale situatie en de opgave naar de toekomst samen met u in kaart brengen? **Neem contact met ons op!**

Verduurzaming

Financiering

ONS TEAM STAAT KLAAR VOOR UW VRAGEN

Heeft u een vraag naar aanleiding van een van onze kennisitems of programma's of heeft u niet gevonden wat u zocht? Neem dan gerust contact met ons op.

Contact Opnemen

KENNISBANK

Naar kennisbank >>

KWALITEITSKADER HUISVESTING

Hoe kan in het onderwijs, ook in financieel mindere tijden, kwalitatief goede huisvesting worden...

Huisvesting

Binnenklimaat

Wet- en regelgeving

INSPIRERENDE AANPAK - RENOVATIE ALS DUURZAME OPLOSSING

Een schoolgebouw uit de jaren 70, dat bouwkundig en onderwijskundig niet meer van deze tijd is. Voor...

Verduurzaming

Financiering

Huisvesting

INITIATIEFNEMERS

PAGINA'S

- > [Events](#)
- > [Kennisbank](#)
- > [Startbijeenkomsten](#)
- > [Nieuws](#)

VOORWAARDEN

- > [Privacyverklaring](#)

CONTACT

info@ruimte-ok.nl

[Contactformulier](#)

[Nieuwsbrief](#)

Legenda toegepaste uitzonderingsgrondslagen

In dit document zijn gegevens geanonimiseerd op grond van:

Wet	Artikel	Omschrijving	Pagina's
Wet open overheid	Art. 5.1 lid 2 sub e	De eerbiediging van de persoonlijke levenssfeer	5